

**Kahramanmaraş'taki Suriyeli Sığınmacıların Yerel Halk
Tarafından Sosyo-Ekonomik ve Politik Açından Değerlendirilmesi¹²**

Ahmet Hamdi AYDIN

Prof. Dr. , Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İİBF, Kamu Yönetimi
Bölümü, ahaydin@ksu.edu.tr

Sadegül DURGUN

Arş. Gör. , Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İİBF, Kamu Yönetimi
Bölümü, sadegulozcankusu@gmail.com

Özet

Arap Baharı olarak adlandırılan olaylar zincirinden pek çok Ortadoğu ülkesi etkilenmiştir. En çok etkilenen ülkelerden biri de Suriye olmuştur. Suriye'de yaşanan ayaklanmalar ve protesto eylemleri zamanla bir iç savaş halini almıştır. Bu iç savaştan kaçan Suriyeliler başta komşu ülkeler olmak üzere pek çok ülkeye göç etmek zorunda kalmışlardır. Bu ülkelerden biri de Türkiye'dir. Türkiye'ye gelen sığınmacılar başta sınır kentleri ve sınıra yakın kentler olmak üzere tüm ülkeye yayılmış durumdadırlar. Kahramanmaraş, Suriye'de yaşanan olayların ardından sığınmacıların yoğun bir şekilde gelmeye başladığı kentlerden biri olmuştur. Resmi rakamlara göre Kahramanmaraş 80.000'in üzerinde sığınmacıya ev sahipliği yapmaktadır. Ancak gayri resmi tahminler bu sayının çok daha fazla olduğunu belirtmektedir. Sığınmacıların ülkelerinden kaçarak farklı yerlere gitmeleri elbette kendilerini ciddi şekilde etkilemektedir ancak sığınmacıların gidişleri yalnızca kendilerini etkilememektedir. Gidilen yerlerdeki yerel halkı da etkilemektedir. Kahramanmaraş çok fazla iç göçe maruz kalmamış, nispeten kapalı ve muhafazakâr bir toplumsal yapıya sahiptir. Kahramanmaraş halkı başlangıçta sığınmacıları dostane ve yardımsever bir şekilde karşılamıştır ancak sığınmacıların yoğun bir şekilde gelmeye devam etmeleri birtakım sıkıntılara neden olmuştur. Bazı mekânların yoğun bir şekilde sığınmacılar tarafından kullanılması, ekonomik anlamda birtakım sorunların yaşanması, gelinen yere uygun davranışlar sergilenmemesi gibi durumlar yerel halkta birtakım endişelere sebep olmaktadır.

---

¹ Bu makale 28-30 Eylül 2017 tarihleri arasında Fırat Üniversitesi tarafından düzenlenen 11. Kamu Yönetimi Sempozyumu'nda (KAYSEM) sunulan bildirinin geliştirilmiş ve güncellenmiş halidir.

² Makale Geliş/Kabul Tarihi: 28.06.18/03.08.18 – Araştırma Makalesi

Bu çalışma ile Kahramanmaraş'taki Suriyeli sığınmacıların yerel halk tarafından sosyal, ekonomik ve politik açıdan nasıl değerlendirildikleri araştırılmıştır. Bu amaçla bir anket uygulanmış ve anket sonuçları değerlendirilerek çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Suriye, Türkiye, Sığınmacı, Kahramanmaraş

An Evaluation of Syrian Asylum Seekers in Kahramanmaraş by the Local People with Regard to Socioeconomic and Political Aspects

Abstract

Several Middle Eastern countries had been effected by the chain of events called as Arab Spring. Syria is one of most effected countries. The revolts and protest actions occurred in Syria has transformed to a civil war and Syrians escaped from this civil war. They migrated to several countries, especially neighboring ones, including Turkey. Asylum seekers migrated to Turkey have spread whole country, firstly border and borderline cities. Kahramanmaraş is one of these. Kahramanmaraş has been one of the cities that Syrian asylum seekers began to come intensely after lived events. According to official reports Kahramanmaraş host asylum seekers over 80.000 but unofficial estimations indicate a number more than this. Asylum seekers went to different places by running away from their countries effect themselves seriously for sure but going of asylum seekers don't effect themselves only, but also effect local people of target places. Kahramanmaraş has a society that not being exposed by internal migration, relatively close and conservative. Firstly, Kahramanmaraş people have met asylum seekers friendly and benevolently but increase at count of them has caused some problems. Being used some places by asylum seekers intensely, emerging some economic problems and misbehaviors of asylum seekers cause anxieties over native population. With this study, it is researched that how local people evaluate Syrian asylum seekers in Kahramanmaraş with regard to social, economic and political aspects. For this aim, a survey form was applied. Survey results were evaluated and solutions were developed.

Keywords: Syria, Turkey, Asylum Seeker, Kahramanmaraş

GİRİŞ

Arap Baharı olarak ifade edilen ve Ortadoğu'da yaşanan gelişmeler, küreselleşmenin etkisiyle tüm dünyada yankı bulmuş ve pek çok ülkeyi etkisi altına almıştır. Ortadoğu'da pek çok ülkede çeşitli olaylar ve çatışmalar yaşanmıştır. Bazı ülkeler de ise bu olaylar en ciddi boyutlarıyla varlık göstermiş ve sonrasında bir iç savaşa dönüşmüştür. Bu ülkelerden biri de Suriye'dir. Suriye'de yaşanan olaylar nedeniyle Suriyeliler çeşitli ülkelere sığınmışlardır. Bu ülkelerden biri ve belki de yaşanan olaylardan en fazla etkileneni de Türkiye'dir. 2011 yılından itibaren Türkiye'ye çok sayıda Suriyeli sığınmacı gelmiştir. Bu sığınmacılar ülkenin çeşitli kentlerine dağılmışlardır.

Kahramanmaraş da Suriye'de yaşanan olayların ardından sığınmacıların yoğun bir şekilde gelmeye başladığı kentlerden biri olmuştur. Resmi rakamlara göre Kahramanmaraş 80.000'in üzerinde sığınmacıya ev sahipliği yapmaktadır. Ancak gayri resmi tahminler bu sayının çok daha fazla olduğunu belirtmektedir. Sığınmacıların ülkelerinden kaçarak farklı yerlere gitmeleri elbette kendilerini ciddi şekilde etkilemektedir ancak sığınmacıların gidişleri yalnızca kendilerini etkilememektedir. Gidilen yerlerdeki yerel halkı da çeşitli yönlerden etkilemektedir.

Kahramanmaraş kapalı ve muhafazakâr bir toplumsal yapıya sahiptir. Kahramanmaraş halkı Suriye'de yaşanan olaylar nedeniyle gerçekleşen göçle gelen sığınmacıları başlangıçta dostane ve yardımsever bir şekilde karşılanmıştır. Ancak sığınmacıların yoğun bir şekilde gelmeye devam etmeleri birtakım sıkıntılara neden olmuştur. Bazı mekânların yoğun bir şekilde sığınmacılar tarafından kullanılması, ekonomik anlamda birtakım sorunların yaşanması, güvenlik konusundaki endişeler, gelinen yere uygun davranışlar sergilenmemesi gibi durumlar yerli halkta birtakım endişelere sebep olmaktadır.

Bu çalışmanın amacı anket yöntemi ile Kahramanmaraş'taki yerel halk tarafından Suriyeli sığınmacıların siyasi tercihleri, güvenlik ve ekonomi gibi alanlara etkileri ve katkıları ile kendilerine eğitim, sağlık ve barınma gibi konularda yapılan yardımların nasıl değerlendirildiğini araştırmaktır.

TÜRKİYE'DE VE KAHRAMANMARAŞ'TA SURİYELİ SİĞINMACILARIN DAĞILIMI VE MEVCUT DURUMU

Bu bölümde öncelikle göç olgusundan bahsedilecek, ardından 'göçmen', 'mülteci' ve 'sığınmacı' ayrımı yapılacak, devamında Türkiye'de ve Kahramanmaraş'ta bulunan Suriyeli sığınmacıların dağılımı ve mevcut durumları incelenecektir.

Göç Olgusu

Göç insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. Geçmişten günümüze insanlar sürekli olarak göç etmişlerdir. Göç olgusu tek bir mekâna, bölgeye özgü bir durum değildir, insanın olduğu her yerde göçlerin varlığından söz edilebilir (Koçak ve Terzi, 2012:165). Aslında insanlık tarihi göçler tarihidir de denebilir. Göç olgusu pek çok konuyu, alanı, toplumsal yapıyı etkileyen çok boyutlu bir durumdur. Yani sadece göç eden kişileri değil, göç ettikleri yerleri, oradaki kültürü, toplumsal yapıyı, üretim şeklini, yerleşim şeklini ve daha pek çok konuyu etkileyen bir durumdur. Karpat'ın ifadesi ile "Gerçekten, toplumların kültürel değişim süreçlerinde, hatta çeşitli kültürlerin karışımından yeni kültürler yaratan ana güçlerden birisi göçtür." (Bostan, 2017:4).

Göç, en basit ifadeyle kişilerin mekânsal değişikliğini ifade etmektedir (Ekici ve Tuncel, 2015:9). Uluslararası Göç Örgütüne göre göç, bir ülkenin sınırları içinde ya da uluslararası bir sınırı geçerek, nedeni, süresi, şekli, yapısı ne olursa olsun gerçekleştirilen nüfus hareketidir (Erol ve Ersever, 2014:49). Anlamlı bir etki ortaya koyacak bir süre içinde ve anlamlı bir uzaklığa gerçekleştirilen yer değiştirmeler de göç olarak ifade edilmektedir (Yılmaz, 2014:1686). Göç, ülke sınırları içinde ya da ülke sınırları dışında çeşitli amaçlarla gerçekleştirilen nüfus hareketidir (Özdemir, 2012:2). Ancak göç sadece coğrafi bir değişikliği ifade etmemektedir. Daha geniş ve derin bir içeriğe sahiptir. Nedenleri ve sonuçları itibariyle siyasal, sosyal, ekonomik, psikolojik, kültürel pek çok unsuru bünyesinde barındırmaktadır (Sağlam, 2006:34).

Göç olgusu farklı şekillerde kategorize edilebilmektedir. Göçler yasal durumlarına göre, göç eden kişilerin iradelerine göre, göç edilen yere göre, göçün nedenine göre farklı şekillerde sınıflandırılabilir ve böylelikle göçün pek çok farklı türünden söz edilebilmektedir. Bu türler; düzenli göç, düzensiz göç, iç göç, dış göç, gönüllü göç, zorunlu göç, transit göç, mekik göç şeklinde ifade edilebilmektedir (Öner, 2016:16, Yılmaz, 2014:1687). Ancak göç türlerini ifade edilenlerle sınırlandırmak mümkün değildir. Göç olgusu dinamik bir olgu olduğu için farklı göç türlerinin de ortaya çıkması ihtimal dâhilindedir.

Göç çeşitli nedenlerden kaynaklanan bir olgudur. Ekonomik nedenler yanında, kültürel nedenler, sosyal nedenler, siyasi nedenler söz konusu olmaktadır (Sirkeci ve Erdoğan, 2012:298). Eşitsiz olarak dağılmış ekonomik fırsatlar, doğal afetler, devletlerin neden olduğu iskânlar, savaşlar, çatışmalar, sürgünler, kan davaları, terör olayları gibi zorunlu durumlar yanında, kişilerin daha iyi yaşama arzusu, daha fazla ekonomik kazanç elde etme isteği, özgürlük ve inançlarını daha fazla ve serbestçe kullanma arzusu, eğitim, sağlık gibi hizmetlerden daha çok yararlanma isteği göçlere neden olmaktadır (Koçak ve Terzi, 2012:165).

Bu çalışmanın konusunu olan Suriyeli sığınmacılar ülkelerinden zorunlu nedenlerle göç etmek durumunda kalmışlardır. Ülkede yaşanan çatışmalar ve bunların iç savaşa dönmesi kişilerin ülkelerini terk etmelerine neden olmuştur.

Göçmen Kavramı

Göçler sonucunda, göç eden kişiler çeşitli şekillerde isimlendirilmektedirler. Bu isimlendirmelerde göçlerin nedenleri kadar, ulusal ve uluslararası mevzuat da etkili olmaktadır. Göçmen bu isimlendirmelerden biri ve belki de en yaygın kullanılanıdır.

Göçmen kavramının uluslararası literatürde genel kabul görmüş bir tanımı bulunmamaktadır. Bununla birlikte göçmen kavramının kişisel rahatlık amacıyla ve dışarıdan herhangi bir zorlama unsuru olmaksızın ilgili kişinin hür iradesiyle göç etmeye karar verdiği durumları kapsadığı kabul edilmektedir. Dolayısıyla bu kavram, hem maddi ve sosyal durumlarını iyileştirmek hem de kendilerinin veya ailelerinin gelecekte beklediklerini arttırmak için başka bir ülkeye veya bölgeye göç eden kişi ve aile fertlerini kapsamaktadır (Göç Terimleri Sözlüğü, www.goc.gov.tr, 26.06.2018). Göçmen, daha çok ekonomik gerekçelerle ülkesini kendi rızası ile terk eden ve başka bir ülkeye göç eden kişidir (Kara ve Korkut, 2010:154). Göçmen, göç kararını özgür iradesiyle veren ve kişisel rahatlık nedeniyle göç eden kişidir. Yani göçmenler, göç kararını verirken kendilerine ve ailelerine ilişkin koşulları geliştirmek, maddi ve sosyal koşulları iyileştirmek amacıyla hareket etmekte ve böylelikle ülkeden ülkeye ya da ülke içinde göç etmektedirler (Adıgüzel, 2018:5).

Göçmen tanımları dikkate alındığında, göçmenlerin dışarıdan bir zorlamayla ya da zorunlu bir nedenle değil, kendi istekleri ve özgür iradeleri ile göç ettikleri görülmektedir. Suriye'den gelen kişiler göçmen olarak değil, sığınmacı olarak ifade edilmektedir. Çünkü bu kişilerin göç etmeleri zorunlu nedenlerden kaynaklanmaktadır. Kişiler kendi özgür iradeleriyle değil, yaşanan olaylar nedeniyle göç etmişlerdir.

Mülteci ve Sığınmacı Ayrımı

Bu çalışma Suriyeli 'sığınmacılar' ile ilgilidir, 'mülteciler' ile değil. Çünkü Türkiye'ye gelen Suriyeli insanlar sığınmacı statüsündedirler. Mülteci statüsüne sahip değildirler. Bu nedenle burada mülteci ve sığınmacı ayrımının yapılması gerekmektedir.

Mülteci, "ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet

ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen kişidir” (Koç vd., 2015:65-66). Bu ifadeden anlaşılacağı üzere mülteci olabilmek için bazı şartları sağlamak gerekmektedir. Bu şartlar şöyle ifade edilebilir:

- Sığınmanın ırk, din, belli bir gruba mensubiyet ve siyasi görüşler nedeniyle olması,
- Vatandaşı olunan ülkede zulüm göreceğine dair korku yaşanması,
- Yaşanılan bu korku nedeniyle vatandaşı bulunulan ülkenin korumasından yararlanılamaması,
- Vatandaşı bulunulan ülkenin sınırları dışında olunması,
- Zulüm yaşama korkusuyla vatandaşı bulunulan ülkeye dönülememesi.

Mültecilik konusunda imzalanan 1951 Cenevre Sözleşmesi ve 1967 Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Protokol söz konusudur. Ülkelerin mültecilerle ilgili yükümlülükleri bu sözleşme ve protokol ile belirlenmiştir. Türkiye Cenevre Sözleşmesi’ni coğrafi çekince şartı ile imzalamıştır. Bu çekince ile Türkiye’nin mülteci sıfatı tanıdığı kişiler sadece Avrupa’dan gelen kişilerdir. Yani Suriye’den gelen kişileri Türkiye mülteci olarak görmemektedir (Erdoğan,2014:16, Canyurt, 2015:030).

Sığınmacı ise, mülteci olarak uluslararası koruma arayan ancak statüleri henüz resmi olarak tanınmamış kişilere denilmektedir. Bu kavram genellikle, mülteci statüsü almaya yönelik başvurularının hükümet ya da Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) tarafından karara bağlanmasını bekleyen kişiler için kullanılmaktadır (bianet.org, 31.07.2018, Şahin ve Düzgün, 2015:168). Yani sığınmacı kendisine hukuki bir statü olan mültecilik statüsü tanınmamış, bu nedenle de kendisine geçici koruma sağlanan kişidir (Rençber, 2014:251).

Sığınmacılık fiili bir duruma işaret etmektedir. Kişilerin sığınmacılık talepleri ülkeler tarafından kabul edilebileceği gibi, reddedilebilir de. Ülkelerin başvuruyu reddetmesi ilgili kişinin ülkeyi terk etmesi gerektiği anlamına gelmektedir. Kişilere insani gerekçelerle ya da farklı nedenlerden ötürü ülkede kalma izni verilmemişse, bu kişiler sınır dışı edilebilirler. Ancak ilgili kişilere sığınmacılık statüsü resmi olarak tanınmamış da olsa, kişiler ülkelere zorla geri gönderilemezler ve hakları ihlal edilemez.

Türkiye ve Suriyeli Sığınmacılar

Suriye’de yaşanan olaylar nedeniyle Suriyeliler çeşitli ülkelere sığınmışlardır. Türkiye, Lübnan, Mısır, Irak, Ürdün bu ülkelerden bazılarıdır (Mazlumder, 2013:4, Tunç, 2015:36, Çevik, 2016:80, panel.stgm.org.tr, 05.08.2018). 29 Nisan 2011 tarihi Türkiye’ye ilk girişlerin yaşandığı tarih olmuştur. 252 kişi ile başlayan girişler artarak devam etmiştir (Kap, 2014:30).

Türkiye günümüzde resmi rakamlara göre 3.541.572, gayri resmi rakamlara göre ise çok daha fazla Suriyeli sığınmacıya ev sahipliği yapmaktadır.

Suriyeli sığınmacılarla ilgili olarak Türkiye başlangıçta açık kapı politikası izlemiştir. Bu politikanın uygulanmasıyla ülkeye milyonlarca Suriyeli akın etmiştir. Türkiye başlangıçta açık kapı politikası uygularken bu kadar çok sayıda sığınmacının geleceğine ihtimal vermemiştir. Bununla birlikte Suriye'de yaşanan iç savaşın bu kadar uzun sürmeyeceğini, mevcut rejimin yıkılacağını, ülkede düzen hâkim olunca da gelen sığınmacıların ülkelerine geri döneceklerini düşünmüştür. Ancak sonuç istenildiği gibi olmamış, savaş bitmemiş ve sığınmacı akını devam etmiştir. Bununla birlikte ülkeye gelen Suriyelilerin bir kısmı yasal yollardan giriş yaparken bir kısmı yasadışı yollardan giriş yapmaktadır. Bu da ülkedeki sığınmacıların sayısının tam olarak bilinmesine engel teşkil etmektedir.

Türkiye sayıları milyonlarla ifade edilen Suriyeli sığınmacılar için 30 milyar Dolar'dan fazla harcama yapmıştır (www.afad.gov.tr, 31.07.2018). Bu harcamalar barınma, eğitim, sağlık, beslenme gibi alanlara yönelik olmuştur. Sığınmacıların barınmaları için AFAD yönetiminde 20 barınma merkezi oluşturulmuştur. Bu barınma merkezlerinde 206.909 Suriyeli sığınmacı yaşamaktadır. Geri kalan sığınmacılar ise kamp dışındaki yerlerde yaşamlarını sürdürmektedirler. Barınma merkezleri ve buradaki sığınmacıların sayısı aşağıda Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Geçici Barınma Merkezleri ve Sığınmacı Sayıları

İL	GEÇİCİ BARINMA MERKEZİ	BARINMA TİPİ		GBM MEVCUDU	
HATAY	Altınözü Konteynerkenti	2.056	Konteyner	8.401	Suriyeli
	Yayladağı Konteynerkenti	776	Konteyner	3.704	Suriyeli
	32 Betonarme bölme				
	Apaydın Konteynerkenti	1.181	Konteyner	5.046	Suriyeli
GAZİANTEP	Güveççi Çadırkenti	824	Çadır	0	Suriyeli
	İslahiye Çadırkenti	1.552	Çadır	5.717	Suriyeli
	Karkamış Çadırkenti	1.578	Çadır	4.546	Suriyeli
	Nizip 1 Çadırkenti	1.873	Çadır	8.531	Suriyeli
ŞANLIURFA	Nizip 2 Konteynerkenti	908	Konteyner	3.766	Suriyeli
	Ceylanpınar Çadırkenti	4.972	Çadır	17.432	Suriyeli

	Akçakale Çadırkenti	6. 461	Çadır	22. 675	Suri yeli
	Harran Konteynerkenti	2. 069	Konte yner	10. 082	Suri yeli
	Suruç Çadırkenti	7. 028	Çadır	18. 471	Suri yeli
KİLİS	Öncüpınar Konteynerkenti	3. 089	Konte yner	10. 577	Suri yeli
	Elbeyli Beşiriye Konteynerkenti	3. 586	Konte yner	10. 949	Suri yeli
MARDİN	Midyat Çadırkenti	1. 053	Çadır	2.4 19	Suri yeli
				1.2 69	Irak lı
KAHRAMANMAR AŞ	Merkez Konteynerkenti	5. 008	Konte yner	16. 075	Suri yeli
				4.7 09	Irak lı
OSMANİYE	Cevdetiye Çadırkenti	3. 352	Konte yner	13. 916	Suri yeli
ADİYAMAN	Merkez Çadırkenti	2. 302	Çadır	8.4 99	Suri yeli
ADANA	Sarıçam Konteynerkenti	6. 136	Konte ynır	26. 776	Suri yeli
MALATYA	Beydağı Konteynerkenti	1. 977	Konte yner	9.3 27	Suri yeli

Kaynak: afad.gov.tr, 31.07.2018

AFAD yönetimindeki barınma merkezlerinde sığınmacıların pek çok ihtiyacı karşılanmaktadır. Ancak barınma merkezi dışında yaşayan sığınmacılar ihtiyaçlarını kendi imkânları doğrultusunda gidermeye çalışmaktadırlar.

Suriye'den gelen sığınmacılarla ilgili olarak gerek AFAD gerekse diğer kurum ve kuruluşlar çok ciddi çalışmalar yapmışlardır. Gelen sığınmacıların buldukları yerlerde iyi bir yaşam sürdürmelerine yönelik çalışmışlardır. Ancak durumun bu şekilde tek yönlü düşünülmesi yanlış olacaktır. Çünkü sığınmacılar ülkenin pek çok yerine dağılmış durumdadırlar ve yaşadıkları yerlerde yerel halk ile çeşitli sorunlara neden olmaya ve sorunlarla karşılaşmaya başlamışlardır.

Kahramanmaraş ve Suriyeli Sığınmacılar

Bugüne kadar çok fazla iç göçe maruz kalmamış bir kent olan Kahramanmaraş, Suriyeli sığınmacılar konusunda ciddi sorunların yaşandığı bir yer olmuştur. Kahramanmaraş nispeten kapalı ve muhafazakâr bir toplumsal yapıya sahiptir. Bu nedenle Suriye'de yaşanan olaylar nedeniyle gerçekleşen sığınmacı akınından ciddi şekilde etkilenen bir kent olmuştur. Kahramanmaraş'ta Merkez Konteynerkenti ismiyle bir barınma merkezi

oluşturulmuştur. Bu barınma merkezinde 5008 konteyner bulunmaktadır. 16.075 Suriyeli sığınmacı burada yaşamını sürdürmektedir (afad.gov.tr, 31.07.2018). Barınma merkezi dışında da 60.000'inin üzerinde Suriyeli sığınmacı yaşamaktadır. Bu sayılar kayıtlı olan sığınmacıların sayılarıdır (<http://www.goc.gov.tr>, 15.10.2018). Ancak gerçek rakamların çok daha fazla olduğu tahmin edilmektedir (Orsam, 2015:30).

Kahramanmaraş'a gelen sığınmacılar kendi ülkelerinden farklı bir yerde buldukları için durumdan etkilenmişlerdir. Ancak gelinen kentlerdeki yerel halk da bu durumdan etkilenmişlerdir. Dil, kültür, gelenek, görenek farklılıkları, ekonomik nedenler, güvenlik, yapılan yardımlar gibi konularda ortaya çıkan sorunlar Kahramanmaraş halkında birtakım huzursuzluklara neden olmuştur.

Başlangıçta, Suriye'den Türkiye'ye gelen sığınmacılar yerleştikleri yöre halkı tarafından dostane ve misafirperver bir şekilde karşılanmış ve zulümden kaçan insanlar olarak görülmüşlerdir (Dinçer vd., 2013:16, Kap, 2014:33). Ancak zaman zaman yerleştikleri yörelerdeki insanlarda birtakım sıkıntılara ya da huzursuzluklara neden olabilmektedirler.

KAHRAMANMARAŞ'TAKİ SİĞINMACILARIN YEREL HALK TARAFINDAN SOSYO-EKONOMİK VE POLİTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ İLE İLGİLİ BİR ALAN ARAŞTIRMASI

Bu bölümde araştırmanın amacı, kapsamı ve yöntemi, araştırma kapsamında anket yöntemi ile görüşlerine başvuru katılımcıların profil bilgileri ve Suriyeli sığınmacıların sosyo-ekonomik ve politik açıdan değerlendirilmelerine ilişkin bulgulara ve değerlendirmelere yer verilecektir.

Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi

Araştırmanın amacı, anket yöntemiyle Kahramanmaraş halkı tarafından Suriyeli sığınmacıların güvenlik ve ekonomi gibi alanlara etkileri ve katkıları ile kendilerine eğitim, sağlık ve barınma gibi konularda yapılan yardımların nasıl değerlendirildiğini araştırmaktır.

Araştırma kapsamında sadece Kahramanmaraş kent merkezinde yaşayan yerli halkın Suriyeli sığınmacılar ile ilgili görüşlerine yer verilmiştir.

Kahramanmaraş halkının Suriyeli sığınmacılarla ilgili görüş ve düşüncelerinin öğrenilmesi ve rahatsızlık duyulan durumlar varsa bunların tespit edilmesi amacıyla yerel halka 19 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Anket formu İstanbul Fikir Enstitüsü tarafından 2014 yılında yapılan ve 2016 yılında güncellenen rapordan alınmış ve revize edilerek kullanılmıştır (ife.org.tr, 05.08.2018).

Çalışmanın örnekleme için istatistikî yöntemle hesap yapılmış ve 384 kişiye anket formu yapılması gerektiği bulunmuştur. Anket formları yüz yüze görüşme yöntemi ile uygulanmıştır. Yapılan anketlerden elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilmiş ve oluşturulan frekans tabloları ile bulgular yorumlanmıştır.

Katılımcıların Profil Bilgileri

Bu kısımda Kahramanmaraş merkezinde yaşayan ve anket çalışmasına katılan yerel halkın cinsiyet, yaş, eğitim durumları, işgücüne katılım durumları ve gelir düzeylerinin frekans dağılımları verilmiştir. Burada amaç katılımcıların demografik özelliklerinin ayrıntılı bir şekilde gösterilmesidir. Bu amaçla 5 soru sorulmuş ve dağılımları aşağıda tablolar ile gösterilerek yorumlanmıştır.

Tablo 1: Katılımcıların Cinsiyet Dağılımları

	Frekans	Oran(%)	Kümülatif Oran
Kadın	160	41,7	41,7
Erkek	224	58,3	100,0
Toplam	384	100,0	

Tablo 1’de ankete katılanların cinsiyet dağılımları verilmiştir. Ankete katılan 384 kişinin %41,7’si yani 160’ı kadın, %58,3’ü yani 224’ü ise erkektir. Kadın oranı ile erkek oranının bu kadar farklı çıkmasının nedeni kadınların ankete katılımında çekimser davranmalarındır.

Tablo 2: Katılımcıların Yaş Dağılımları

	Frekans	Oran(%)	Kümülatif Oran
0-18 arası	26	6,8	6,8
19-25 arası	115	29,9	36,7
26-30 arası	84	21,9	58,6
31-35 arası	59	15,4	74,0
36-40 arası	34	8,9	82,8
41-45 arası	35	9,1	91,9
46 ve üzeri	31	8,1	100,0
Toplam	384	100,0	

Tablo 2’de katılımcıların yaş dağılımları verilmiştir. Ankete katılan 384 kişinin yaş dağılımlarına bakıldığında 19-25 arasının birinci sırada olduğu görülmektedir. Katılımcıların %29,9’u yani 115’i 19-25 yaş aralığındadır. İkinci sırayı ise %21,9 ile 26-35 yaş almaktadır. Yani katılımcıların %50’sinden fazlasının genç nüfus olduğu görülmektedir. 31-35 yaş arası %15,4, 36-40 yaş arası %8,9, 41-45 arası %9,1 ve 41 yaş ve üzeri katılımcıların oranı ise %8,1’dir.

Tablo 3: Katılımcıların Eğitim Durumları

	Frekans	Oran(%)	Kümülatif Oran
Okuma yazma bilmiyorum	5	1,3	1,3
İlkokul mezunuyum	33	8,6	9,9
Ortaokul mezunuyum	31	8,1	18,0
Lise mezunuyum	118	30,7	48,7
Üniversite mezunuyum	159	41,4	90,1
Yüksek lisans / Doktora mezunuyum	38	9,9	100,0
Toplam	384	100,0	

Tablo 3 katılımcıların eğitim durumlarını vermektedir. Ankete katılan kişilerin %40'ından fazlası üniversite mezunudur. Yüzde 30'u ise lise mezunudur. Geri kalanların ise sırasıyla %9,9 yüksek lisans ya da doktora mezunudur, %8,6'sı ilkokul mezunudur, %8,1'i ortaokul mezunudur ve %1,3'ü okuma yazma bilmemektedir. Katılımcıların dağılımları dikkate alındığında eğitim seviyesinin görece yüksek olduğu ifade edilebilir.

Tablo 4: Katılımcıların İşgücüne Katılım Durumları

	Frekans	Oran(%)	Kümülatif Oran
Çalışan	196	51,0	51,0
Öğrenci	90	23,4	74,5
Çalışmıyor	55	14,3	88,8
Emekli	15	3,9	92,7
İşveren	28	7,3	100,0
Toplam	384	100,0	

Tablo 4 katılımcıların işgücüne katılım durumlarını ele almaktadır. Katılımcıların işgücüne katılım durumlarına bakıldığında yarısından fazlasının çalışan olduğu görülmektedir. 384 kişinin %51'i yani 196'sı çalışan durumundadır. Bu oranı takip eden ikinci oran ise %23,4 ile öğrencilik olmuştur. Katılımcıların %14,3'ü çalışmıyorken, %7,3'ü işveren ve %3,9'u de emeklidir.

Tablo 5: Katılımcıların Gelir Düzeyleri

	Frekans	Oran(%)	Kümülatif Oran
0-1000 arası	127	33,1	33,1
1001-2000 arası	92	24,0	57,0
2001-3000 arası	88	22,9	79,9
3001-4000 arası	28	7,3	87,2
4001-5000 arası	28	7,3	94,5

5001 ve üzeri	21	5,5	100,0
Toplam	384	100,0	

Tablo 5 katılımcıların gelir düzeylerini vermektedir. Katılımcıların gelir durumlarına bakıldığında %33,1'in 0-1000 TL arasında bir gelire sahip oldukları görülmektedir. İşgücüne katılım durumları dikkate alındığında bu durum normal görünmektedir ayrıca öğrencilerin bir kısmının yaz aylarında çalıştıklarını ifade etmek de mümkündür. 1001-2000 ve 2001-3000 TL arası geliri olanların oranları birbirlerine çok yakındır. Oranlar sırasıyla %24 ve %22,9'dur. 3001-4000 ve 4001-5000 TL arasında geliri olanların oranları birbirlerine eşittir ve %7,3'tür. 5001 ve üzeri geliri olanlar ise %5,5'tir. İlgili oranlara bakıldığında Kahramanmaraş halkının genelde orta gelir grubuna ait olduğu söylenebilir.

Bulgular

Bu kısımda katılımcılara sorulan 14 soru ile Kahramanmaraş'taki yerel halkın Suriyeli sığınmacılarla ilgili olarak sosyo-ekonomik ve politik konularda görüş ve düşünceleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Sorulan sorularla elde edilen bulguların frekans tabloları ortaya konulmuş ve analiz edilerek değerlendirilmiştir.

Tablo 6: Katılımcıların Suriyeli Sığınmacılarla İlgili Olarak Siyasi İktidara Bakış Açıları

	Frekans	Oran (%)	Kümülatif Oran
Olumlu etkiliyor	61	15,9	15,9
Olumsuz etkiliyor	191	49,7	65,6
Hayır, etkilemiyor	48	12,5	78,1
Kısmen etkiliyor	84	21,9	100,0
Toplam	384	100,0	

Ankete katılan 384 kişiden 191'i "Suriye'de yaşanan iç savaş ve Türkiye'ye yansımaları siyasi iktidara bakış açınızı etkiliyor mu?" soruna "Evet, olumsuz yönde etkiliyor" cevabını vermiştir. İfade edilen sayı katılımcıların neredeyse yarısını oluşturmaktadır ki bu da çok yüksek bir orandır. Bu oranı %21,9 ile kısmen etkiliyor cevabı takip etmektedir. Olumlu etkiliyor diyenlerin oranı %15,9 iken hayır etkilemiyor diyenlerin oranı ise %12,5'tir. Bu oranlar dikkate alındığında alınan birtakım kararlar ve uygulanan birtakım politikaların yerel halk tarafından kabul görmediği ve iktidara bakış açılarını olumsuz yönde etkilediği söylenebilir.

Tablo 7: Katılımcıların Türkiye'ye Gelen Suriyeli Sığınmacıların Sayısı Hakkındaki Görüşleri

	Frekans	Oran (%)	Kümülatif Oran
Hayır inandırıcı değil, sayı daha fazla	305	79,4	79,4
Hayır, inandırıcı değil, sayı daha az	12	3,1	82,6
Evet	66	17,5	100,0
Toplam	384	100,0	

Katılımcıların yaklaşık %80'i "Türkiye'ye gelen Suriyeli sığınmacıların sayısı hakkındaki resmi açıklamaları inandırıcı buluyor musunuz?" sorusuna "Hayır inandırıcı değil, bence sayı daha fazla" cevabını vermiştir. %17,5 resmi açıklamaları inandırıcı bulurken, %3,1 ise sayının daha az olduğunu ifade etmiştir. Oranlar göz önüne alındığında Kahramanmaraş'ta yerel halkın sığınmacıların sayısı ile ilgili resmi açıklamaları inandırıcı bulmadığı ve çok büyük bir kısmının sayının daha fazla olduğunu düşündüğü ortaya çıkmaktadır.

Tablo 8: Katılımcıların Sığınmacılara Yapılan Yardımlarla İlgili Görüşleri

	Frekans	Oran (%)	Kümülatif Oran
Kamplarda yeterli merkezlerde yetersiz	80	20,8	20,8
Tamamen yeterli	278	72,4	93,2
Tamamen yetersiz	23	6,0	99,2
Fikrim yok	2	,8	100,0
Toplam	384	100,0	

Katılımcıların "Sizce, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Suriyeli sığınmacılara yardımları yeterli mi?" sorusuna cevapları sırasıyla şöyledir: %72,4 tamamen yeterli, %20,8 kamplarda yeterli şehir merkezlerinde yetersiz, %6,0 tamamen yetersiz ve %0,8 fikrim yok. Oranlara bakıldığında yerel halkın büyük çoğunluğu sığınmacılara yapılan yardımların hem kamplarda hem de kamp dışında yeterli olduğunu düşünmektedir. Hatta çoğu defa yapılan yardımların çok fazla olduğu da yerel halk tarafından dile getirilmiş ve Türk vatandaşlarına bile bu kadar yardım yapılmadığı ifade edilmiştir.

Tablo 9: Katılımcıların Sığınmacıların Barınma İhtiyaçları ile İlgili Görüşleri

	Frekans	Oran (%)	Kümülatif Oran
Kamplarda barınmalılar	258	67,2	67,2
Şehir dışı belirli bölgelerde barınmalılar	76	19,8	87,0
Belirli şehirlerde barınmalılar	17	4,4	91,4
Şehir merkezlerine dağıtılmalılar	17	4,4	95,8
Diğer	16	4,2	100,0
Toplam	384	100,0	

Ankete katılanların %67,2'si “Sizce, Suriyeli sığınmacılar nerelerde barınmalıdırlar?” sorusuna kamplarda barınmalıdırlar şeklinde cevap vermiştir. Yani bu orana dayanarak yerel halkın büyük çoğunluğunun sığınmacıların toplu halde ve belirli bir yerde, şehir merkezlerine dağılmadan yaşamaları taraftarı olduğunu söylemek mümkün olacaktır. Diğer cevaplar ise şu şekildedir. %19,8 şehir dışında belirli bölgelerde, %4,4 belirli şehirlerde, %4,4 şehir merkezlerine dağıtılmalıdırlar ve %4,2 ise diğer cevabını vermiştir. Diğer cevabını verenlerin büyük çoğunluğu “kendi ülkelerinde ya da Türkiye dışında başka bir yerde yaşasınlar” demektedir. Bu oranlara dayanarak yerel halkın sığınmacılarla iç içe yaşamaktan çok hoşnut olmadıklarını söylemek mümkündür.

Tablo 10: Katılımcıların Suriyeli Sığınmacılarla Komşu Olmak İsteyip İstememeleri

	Frekans	Oran(%)	Kümülatif Oran
Asla istemem	177	46,1	46,1
Belirli bir süre isterim	109	28,4	74,5
Normal karşılarım, isterim	98	25,5	100,0
Toplam	384	100,0	

“Komşunuzun Suriyeli sığınmacı bir aile/kişi olmasını nasıl karşılırsınız?” sorusuna katılımcıların yaklaşık olarak yarısı asla istemem cevabını vermiştir. %28,4'ü belirli bir süre isterim derken, %25,5'i normal karşılarım, isterim cevabını vermektedir. Sığınmacıların barınmaları ile ilgili soruya verilen cevaplara bakıldığında bu sorudaki asla istemem cevabı tutarlı görünmektedir. Yani yerel halk sığınmacıların belirli bir yerde, ilin içine dağılmadan yaşamalarını istemektedirler.

Tablo 11: Katılımcıların Çevrelerinde Sığınmacıların Yaşamalarını İsteyip İstememeleri

	Frekans	Oran(%)	Kümülatif Oran
Evet, yaşıyor	296	77,0	77,0
Hayır, yaşamıyor	87	23,0	100,0
Toplam	384	100,0	

Katılımcıların %77,0'ı “Çevrenizde/mahallenizde hiç Suriyeli sığınmacı yaşıyor mu? Sorusuna evet yaşıyor cevabını vermiştir. %23 katılımcı ise hayır yaşamıyor cevabını vermiştir. Bu oranlara bakıldığında Kahramanmaraş'ın genelinde sığınmacıların varlığından söz edilebilecektir.

Tablo 12: Katılımcıların Sığınmacılarla Diyaloglarının Olup Olmadığı

	Frekans	Oran(%)	Kümülatif Oran
İlişki kurmuyoruz, sorun da yaşamıyoruz	246	64,1	64,1
Bu durumdan rahatsızsınız, sorun yaşıyoruz	43	11,2	75,3
İlişki kurmaktan kaçınıyoruz, sorun çıkartıyorlar	46	12,0	87,2
Memnunuz, bir sorun yaşamıyoruz	49	12,8	100,0
Toplam	384	100,0	

“Ailenizin ve sizin Suriyeli sığınmacılar ile olan diyalogunuz nasıldır?” sorusuna katılımcıların %64,1’i yani 246’sı ilişki kurmuyoruz, sorunda yaşamıyoruz cevabını vermiştir. Sığınmacılar kentin pek çok yerinde yaşasalar da yerel halk sığınmacılarla ilişki kurmamaktadırlar. Bu durumun çeşitli farklılıklardan kaynaklandığını söylemek mümkündür. %64,1 oranını sırasıyla %12,8 ile memnunuz bir sorun yaşamıyoruz, %12,0 ile ilişki kurmaktan kaçınıyoruz, sorun çıkartıyorlar, %11,2 ile bu durumdan rahatsızsınız, sorun yaşıyoruz cevapları takip etmiştir.

Tablo 13: Katılımcıların Sığınmacıların İşyeri Sahibi Olmalarıyla İlgili Görüşleri

	Frekans	Oran(%)	Kümülatif Oran
Olumlu karşılıyorum	82	21,4	21,4
Olumsuz karşılıyorum	267	69,5	90,9
Fikrim yok	35	9,1	100,0
Toplam	384	100,0	

Katılımcıların “Suriyeli sığınmacıların iş yeri sahibi olmalarını nasıl karşılıyorsunuz?” sorusuna cevapları %69,5 olumsuz karşılıyorum, %21,4 olumlu karşılıyorum ve %9,1 ise fikrim yok şeklindedir.

Tablo 14: Katılımcıların Sığınmacıların Düşük Ücretle Çalışmalarıyla İlgili Görüşleri

	Frekans	Oran(%)	Kümülatif Oran
Yanlış buluyorum	268	69,8	69,8
Normal karşılıyorum	88	22,9	92,7
Diğer	28	7,3	100,0
Toplam	384	100,0	

Katılımcıların yaklaşık %70’i “Suriyeli sığınmacıların düşük ücretle çalışmalarını nasıl karşılıyorsunuz?” sorusuna yanlış buluyorum, düşük ücretle çalışmaları engellenmeli cevabını vermiştir. Yerel halkın bir kısmı sığınmacılara da hak ettikleri ücretlerin verilmesi gerektiğini düşündüğü için, bir kısmı da sığınmacıların düşük ücretle çalışmalarının yerli halkın işsiz kalmasına sebep olduğu için bu cevabı vermişlerdir. %22,9 oranında kişi ise

sığınmacıların düşük ücretle çalışmalarını normal karşılamaktadır. Diğer cevabını verenlerin oranı ise %7,3'tür. Bu kişilerin çoğu sığınmacıların çalışmalarını istemediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 15: Katılımcıların Türkçe Bilmeyen 18 Yaş Altı Sığınmacılara Eğitim Verilmesi ile İlgili Görüşleri

	Frekans	Oran(%)	Kümülatif Oran
Savaş Bitene Kadar Sadece Sığınmacılara Özel Oluşturulacak Kurumlarda Arapça Eğitim Görebilirler	171	44,5	44,5
Türkçe Öğretilip M.E.B. Müfredatına Devam Etmeleri Sağlanmalıdır	105	27,3	71,9
Arapça Bilen Eğitimciler Görevlendirilmesi Ve Devlet Desteği İle Okuyabilirler	63	16,4	88,3
Herhangi Bir Eğitim Verilmemelidir	32	8,3	96,6
Diğer	13	3,4	100,0
Toplam	384	100,0	

“Türkçe bilmeyen 18 yaş altı Suriyeli çocuklara devlet eliyle eğitim verilmesini nasıl karşılıyorsunuz?” sorusuna yerel halkın %44,5’i savaş bitene kadar sadece sığınmacılara özel oluşturulacak kurumlarda Arapça eğitim görmelidirler cevabını vermiştir. Yani sığınmacıların eğitim görmeleri doğru bulunmakta ancak ayrı bir kurumda bunun sağlanması gerektiği ifade edilmektedir. %27,3 oranında yerel halk Türkçe öğretilip M.E.B müfredatına devam etmeleri sağlanmalıdır cevabını verirken, %16,4’ü Arapça bilen eğitimciler görevlendirilmesini ve devlet desteği ile okuyabilmelerini istemişlerdir. %8,3 oranında yerel halk ise sığınmacılara herhangi bir eğitim verilmemesi taraftarıdır. İfade edilen oranlara bakıldığında Kahramanmaraş’taki yerel halkın çok büyük bir çoğunluğu farklı şekillerde de olsa sığınmacıların eğitim almaları gerektiğini ifade etmektedirler.

Tablo 16: Katılımcıların Türkçe Bilen 18 Yaş Altı Sığınmacılara Eğitim Verilmesi ile İlgili Görüşleri

	Freka ns	Oran(%)	Kümülatif Oran
Doğru buluyorum	263	68,5	68,5
Yanlış buluyorum, herhangi bir eğitim verilmemeli	60	15,6	84,1
Fikrim yok	50	13,0	97,1
Diğer	11	2,9	100,0
Toplam	384	100,0	

Katılımcıların %68,5'i "Türkçe bilen 18 yaş altı Suriyeli çocuklara devlet eliyle eğitim verilmesini nasıl karşılıyorsunuz?" sorusuna doğru buluyorum cevabını verirken, %15,6'lık bir kesim ise yanlış buluyorum herhangi bir eğitim verilmemeli cevabını vermiştir. Bu oranlara bakıldığında yerel halkın sığınmacıların eğitim almaları ile ilgili görüşleri büyük çoğunlukla olumlu görünmektedir. Bu tablo ayrıca bir önceki tabloyu da destekler niteliktedir. Bu oranlar dışında %13,0 gibi hatırı sayılır bir oranda fikrim yok cevabını vermiştir. %2,9 oranında yerel halk ise diğer cevabını tercih etmiştir.

Tablo 17: Katılımcıların Sığınmacıların Yoğun Oldukları Yerlerde Güvenlik Sorunu Yaşayıp Yaşamadıkları

	Frekans	Oran(%)	Kümülatif Oran
Evet, yaşıyorum/yaşıyoruz	164	42,7	42,7
Hayır, yaşamıyorum/yaşamıyoruz	220	57,3	100,0
Toplam	384	100,0	

"Siz ve/veya aileniz Suriyeli sığınmacıların yoğun olduğu bölgelerde güvenlik sıkıntısı yaşıyor musunuz?" sorusuna katılımcıların %42,7'si evet, yaşıyorum/yaşıyoruz derken %57,3'ü hayır, yaşamıyorum/yaşamıyoruz cevabını vermiştir. Çoğunluk güvenlik sıkıntısı çekmediğini ifade etse de %42,7'nin de çok ciddi bir oran olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Trafikte sorunlara sebep olmaları, hal, tavır ve davranışları ve bakışlarıyla yere halkı rahatsız etmeleri, dilencilik yapmaları, zaman zaman aile hayatına zarar vermeleri ve zaman zaman yaralama gibi adli olayların varlığı kişilerin yaşadıkları güvenlik sıkıntılarında bazılarını oluşturmaktadır.

Tablo 18: Katılımcıların Sığınmacılara Sağlık Hizmeti Sunulmasına İlişkin Görüşleri

	Frekans	Oran (%)	Kümülatif Oran
Sağlık Kurumlarında Değil Onlar İçin Kurulacak Merkezlerde Sağlık Hizmeti Almalıdırlar	145	37,7	37,7
Gelir Durumları Belirlenip Sınıflandırılarak Ücretli/Ücretsiz Faydalanmaları Sağlanmalıdır	117	30,5	68,2
Ücretsiz Faydalanmalıdırlar	30	7,8	76,0
Ücret Karşılığında Faydalanabilirler	83	21,6	97,7
Diğer	8	2,4	100,0
Toplam	384	100,0	

"Suriyeli sığınmacıların sağlık hizmetlerinden faydalanması hakkında ne düşünüyorsunuz?" sorusuna katılımcıların %37,7'si sağlık kurumlarında değil

onlar için kurulacak merkezlerde sağlık hizmeti almalıdırlar, %30,5'i gelir durumları belirlenip sınıflandırılarak ücretli/ücretsiz faydalanmaları sağlanmalıdır, %21,6'sı ücret karşılığında faydalanabilirler, %7,8'i ücretsiz faydalanmalıdırlar ve %2,4'ü diğer cevabını vermiştir. Çoğunluğu oluşturan kişiler hastanelerde çok fazla sayıda sığınmacı bulunduğu ve zaman zaman kendilerinin sağlık hizmetlerinden yeterince faydalanamadıklarını, bu nedenle sığınmacıların farklı bir merkezde sağlık hizmetinden faydalanmaları gerektiğini ifade etmektedirler. Ayrıca yine çoğunluk sığınmacıların kesinlikle ücretli bir şekilde sağlık hizmetlerinden faydalanmaları gerektiği konusunda hemfikirdir. Diğer cevabını veren grup içerisindekilerin pek çoğu ise sığınmacıların sağlık hizmetinden faydalanmamaları gerektiğini ifade etmiştir.

Tablo 19: Katılımcıların Sığınmacıların Gelecekleriyle İlgili Görüşleri

	Frekans	Oran (%)	Kümülatif Oran (%)
Ülkelerine Geri Gönderilmelidirler	310	80,7	80,7
Suriye Sınırında Geçici Bir Güvenlik Hattı Kurularak, Yerleşkeler Oluşturulmalıdır	37	9,6	90,4
Sığınmacı Statüsünde İstedikleri Kadar Kalabilirler	20	5,2	95,6
Türkçe Bilenler Dışındakiler Ülkelerine Geri Gönderilmelidir	2	,5	96,1
Vatandaşlık Verilmeli	6	1,6	97,7
Diğer	9	2,3	100,0
Toplam	384	100,0	

Katılımcıların %80,7'si "Suriye krizi çözüldükten sonra sığınmacılar için nasıl bir politika izlenmelidir?" sorusuna ülkelerine geri gönderilmelidirler şeklinde cevap vermişlerdir. %9,6'sı ise Suriye sınırında geçici bir güvenlik hattı kurularak, yerleşkeler oluşturulmalıdır cevabını vermişlerdir. Bu oranlara bakıldığında yerel halk kriz sonrası sığınmacıların ülkelerine geri dönmesini istemektedirler. Sağlık, eğitim konularında olumlu olunmasa da, büyük oranda güvenlik sıkıntısı yaşanmasa da sığınmacıların şehirlerinde bulunmasından yerel halk çok da hoşnut görünmemektedir.

Genel Değerlendirme

Suriye'de yaşanan olaylar nedeniyle milyonlarca insan Türkiye'ye sığınmıştır. Gelen sığınmacılar Türkiye'nin çeşitli kentlerine yerleşmişlerdir. Bu kentlerden biri olan Kahramanmaraş'ta da 80.000'in üzerinde sığınmacı yaşamaktadır. Sığınmacıların bir kısmı kampta yaşarken çok büyük bir kısmı kentin çeşitli yerlerine dağılmış durumdadır. Sığınmacılar evlerini, yurtlarını

terk ederek geldikleri yerlerde çok çeşitli zorluklar yaşamışlardır ve muhtemelen yaşamaya devam edeceklerdir. Ancak madalyonun bir de diğer yüzü vardır. Sığınmacıların farklı dil, kültür, aile yapısı, alışkanlıklar, gelenek ve göreneklere sahip olmaları, gelinen kente ve kent halkına uyum sağlayamamaları, kentin ekonomik yapısı ve güvenliğine olumsuz etkileri, yerli halkın görüş ve düşüncelerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Kahramanmaraş'ta yerel halka uygulanan anket sonuçlarına bakıldığında yerel halkın resmi açıklamaların çok daha üzerinde bir sığınmacı olduğuna inandıkları görülmektedir. Sığınmacılar nedeniyle siyasi iktidara bakış açısının büyük ölçüde olumsuzlaştığı da diğer önemli bir noktadır. Ayrıca sığınmacılara yapılan yardımların yeterli olduğu, hatta pek çok vatandaşa göre fazla bile olduğu ifade edilmesi gereken bir diğer noktadır. Ekonomik anlamda bakıldığında işyeri sahibi olmaları ve düşük ücretle çalışmaları yerli halkı rahatsız eden bir durumdur. Özellikle esnaf, sığınmacıların işyeri sahibi olmalarına karşı gelmektedir. Ayrıca sığınmacıların düşük ücretle çalışmalarının da işsizliği arttırdığı öne sürülmektedir.

Sığınmacıların eğitimlerine bakıldığında yerel halk genellikle olumlu olmakla birlikte, eğitimin farklı kurumlarda verilmesini, kendi çocuklarıyla sığınmacıların birlikte eğitim almalarını doğru bulmadıklarını söylemektedirler. Sağlık hizmetlerine bakıldığında hastanelerde değil farklı sağlık merkezlerinde hizmet almalarını ve bu hizmetin ücretli olmasını istemektedirler. Sığınmacıların hastanelerde çok yoğun bir şekilde sağlık hizmeti almaları, yerli halk tarafından hoş karşılanmamaktadır ve kendilerinin sağlık hizmetlerinden yeterince faydalanamadıklarını dile getirmektedirler. Oransal olarak güvenlik sorunu yaşamayanların sayısı fazla olsa da, ciddi bir orana sahip bir kitle de güvenlik sorunu yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Güvenlik sorunu bakışla, davranışlarla olabildiği gibi adam yaralamaya varana kadar gitmekte ve geniş bir yelpazeye sahip olmaktadır. Bu da yerel halkı ciddi şekilde tedirgin etmektedir.

Sığınmacılar kentin pek çok bölgesine yayılmış durumdadırlar. Ancak yerel halk sığınmacıların bu şekilde kentin her yerinde olmalarından büyük oranda rahatsız olmaktadır. Bu nedenle sığınmacıların kamplarda ya da belirli bölgelerde barınmalarını istemektedirler. Ayrıca yine yerel halkın büyük bir çoğunluğu bir sığınmacıyla komşu olmak istememektedir. Sığınmacılarla diyalog kurmamaktadır. Tüm bunlarla alakalı olarak da Suriye'de kriz çözüldükten sonra sığınmacıların kendi ülkelerine geri dönmelerini istemektedirler.

SONUÇ

Sonuç olarak, yapılan araştırma göstermiştir ki Kahramanmaraş'taki yerel halk Suriyeli sığınmacıların varlığından pek memnun görünmemektedir. Başlangıçta sığınmacılar dostane ve misafirperver bir şekilde karşılanırsa da sonrasında sayılarının çok fazla artması, çok çeşitli farklılıkların var olması, kenti çok çeşitli açılardan etkilemeleri bu dostane tutumun da değişmesine neden olmuştur.

Sığınmacıların genelde Türkiye'de ve özelde Kahramanmaraş'taki varlıkları aşikâr bir gerçektir ve gelecekle ilgili net bir durum da söz konusu değildir. O nedenle sığınmacılarla ilgili sorun yaşamamak ya da sorunları asgari düzeye indirebilmek için etkili bir sığınmacı yönetimi uygulamak gerekmektedir. Sığınmacı yönetimi, sığınmacıların gelme ihtimaline karşı hazırlıklı olmak, yasadışı veya baş edilemeyecek şekilde çok fazla ve kontrolsüz sığınmacı akınına uğramamak için gerekli tedbirleri almak, her şeye rağmen sığınmacıların gelmesi halinde onları karşılayarak güvenliklerini sağlamak, gerekli resmi işlemleri yapmak, uygun yerlerde ve şartlarda ikamet ettirerek asgari ihtiyaçlarını karşılamak, temel haklarını kullanabilmelerine imkân sağlamak, fakat bunun yanında toplumu rahatsız etmemelerini, resmi düzene ve toplumsal normlara saygılı olarak yaşamalarını sağlamak, tüm bunlar için örgütlenmek ve gerektiğinde uygulamaya konulabilecek normal ve B planlarına sahip olmak demektir.

Sığınmacı yönetimi çerçevesinde belirtilen bazı hususların gereği yapılmış ancak bir kısmının yapılmasında geç kalınmıştır. En azından Suriyeli sığınmacıların topluma uyum sağlamlarının kolaylaştırılması ve yerli halkın rahatsızlıklarının giderilmesi konusunda çeşitli tedbirlerin alınması yerinde olacaktır. Örneğin, yerel halkla sığınmacılar arasındaki iletişimsizliğin giderilmesi için çalışmalar yapılmalıdır. Bu şekilde yerel halkın sığınmacılara yönelik önyargılı düşünceleri ortadan kalacak ya da azalacaktır. Aynı zamanda sığınmacıların da yerel halkla ilgili olumsuz görüş ve düşünceleri ortadan kalkacak ya da asgari düzeye inebilecektir. Bu şekilde sığınmacılar dışlanmış bir kitle oldukları yönündeki psikolojiden kurtulacak ve sırf dışlanmışlık nedeniyle sergilemiş oldukları birtakım olumsuz tavır ve davranıştan vazgeçebilecektir. Bununla birlikte ekonomik anlamda da birtakım düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Ucuz işgücü sıfatını taşıyan sığınmacıların çalışmaları ve çalıştırılmaları ile ilgili düzenlemeler yapılmalıdır. Ekonomik faktörler çok önemlidir. Çünkü ekonomik yönden sıkıntılı olan kişilerin toplumsal sıkıntılara neden olması ihtimal dâhilindedir. Ayrıca sığınmacılara yardımlar yapılırken ve birtakım haklar sağlanırken yerel halkın hak kaybına uğramaları ve durumdan kendilerini rahatsız hissetmeleri engellenmeli, gerekirse bu yönde bilgilendirici toplantılar yapılmalıdır. Bu

bilgilendirici toplantılarla birlikte yanlış bilgi ve haberlerin önüne geçilebilecek ve yerel halkın sığınmacılara karşı tavrı almaları da engellenmiş olacaktır.

KAYNAKLAR

- ADIGÜZEL, Y. (2018). **Göç Sosyolojisi**, Nobel Akademik Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara.
- AYDIN, A.H., (2014). “**Suriyeliler Sorunu ve Mülteci Sorunu**”, Yeniasya, 21 Temmuz.
- BOSTAN, H. (2017). “ **Türkiye’de İç Göçlerin Toplumsal Yapıda Neden Olduğu Değişimler, Meydana Getirdiği Sorunlar ve Çözüm Önerileri**”, Coğrafya Dergisi, 35(2017), ss.1-16.
- CANYURT, D., 2015. “**Suriye Gelişmeleri Sonrası Suriyeli Mülteciler: Türkiye’de Riskler**”, Akademik Bakış Dergisi, 48, ss. 127-146.
- ÇEVİK, S. A., 2016. “**Suriye’den Türkiye’ye Göç’ün Etkileri**”, Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 5(2), ss.80-83.
- DİNÇER, O. B., FEDERİCİ V., FEERRİS E., KARACA S., KİRİŞÇİ K., ÇARMIKLI E. Ö., (2013).“**Suriyeli Mülteciler Krizi ve Türkiye Sonu Gelmeyen Misafirlik**”, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu ve Brookings Enstitüsü, Ankara.
- EKİCİ, S., TUNCEL, G. (2015). “**Göç ve İnsan**”, Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi, 5(1), 9-22.
- ERDOĞAN, M., (2014). “**Türkiye’deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Araştırması**, Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi, Ankara.
- EROL, M., ERSEVER, O. G. (2014). “**Göç Krizi Ve Göç Krizine Müdahale**”, Kara Harp Okulu Bilim Dergisi, 24(1), 47-68.
- Göç Terimleri Sözlüğü, www.goc.gov.tr, 26.06.2018.
- KAP, D., (2014). “**Suriyeli Mülteciler: Türkiye’nin Müstakbel Vatandaşları**, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu, Akademik Perspektif, Ankara.
- KARA, P.; KORKUT, R. (2010). “**Türkiye’de Göç, İltica Ve Mülteciler**”, Türk İdare Dergisi, 467(1), 153-162.
- KOÇAK, Y., TERZİ, E. (2012). “**Türkiye’de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri Ve Çözüm Önerileri**”, Kafkas Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3(3), 163-184.

- KOÇ, M., GÖRÜCÜ İ., AKBIYIK N.,(2015). “Suriyeli Sığınmacılar ve İstihdam Problemleri”, Birey Ve Toplum Dergisi, 5(9), ss.63-93..
- MAZLUMDER, (2013).“Türkiye’de Suriyeli Mülteciler-İstanbul Örneği-Tespitler, İhtiyaçlar ve Öneriler”,İstanbul.
- ORSAM, (2015).“Suriyeli Sığınmacıların Türkiye’ye Etkileri”, Rapor No:195:40 Ankara.
- ÖNER, N.A.Ş. (2016). “Göç Çalışmalarında Temel Kavramlar”, Küreselleşme Çağında Göç, Ed. S. Gülfer İhlamur-Öner, N. Aslı Şirin Öner, İletişim Yayınları, İstanbul, ss.13-27.
- ÖZDEMİR, H. (2012). “Türkiye’de İç Göçler Üzerine Genel Bir Değerlendirme”, Akademik Bakış Dergisi, 30(11), 1-18.
- REÇBER, S., (2014). “Hayatın Yok Yerindekiler: Mülteciler Ve Sığınmacılar”, VI. Sosyal İnsan Hakları Ulusal Sempozyumu.
- SAGLAM, S. (2006). “Türkiye’de İç Göç Olgusu Ve Kentleşme”, turkoloji.cu.edu.tr/GENEL/serdar_saglam_turkiyede_ic_goc_olgusu_kentlesme.pdf, 10.07.2018.
- SİRKECİ, I., ERDOĞAN, M. M. (2012). “Editorial: Göç ve Türkiye” Migration letters, 9(4), 297.
- Suriyeli Sığınmacılar Raporu İstanbul Örneği, http://ife.org.tr/wp-content/uploads/2014/11/Suriyeli-S%C4%B1%C4%9F%C4%B1nmac%C4%B1lar-Raporu_2.pdf, 05.08.2017.
- ŞAHİN, İ., DÜZGÜN O., 2015. “Türkiye’ye Gerçekleştirilen Ortadoğu Kaynaklı Zorunlu Göçlerin Sosyo-Ekonomik Etkileri: 1979-2014 Arası, Tesam Akademi Dergisi, 2(2),ss.167-195.
- TUNÇ, A. Ş. (2015). “Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri: Türkiye’deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme”, Tesam Akademi Dergisi, 2(2), ss. 29-63.
- YILMAZ, A. (2014). “Uluslararası Göç: Çeşitleri, Nedenleri Ve Etkileri”, Electronic Turkish Studies, 9(2).
- Yok Sayılanlar; Kamp Dışında Yaşayan Suriye’den Gelen Sığınmacılar İstanbul Örneği, <http://panel.stgm.org.tr/vera/app/var/files/y/o/yok-sayilanlar-raporu.pdf>, 05.08.2018.
- <https://www.afad.gov.tr/TR/Index.aspx>, 31.07.2018

<https://www.afad.gov.tr/tr/2374/Barinma-Merkezlerinde-Son-Durum>,
31.07.2018.

<http://bianet.org/bianet/toplum/167434-multeci-gocmen-siginmaci-arasindaki-farklar>, 31.07.2018.

http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecici-koruma_363_378_4713_icerik,
15.10.2018.

EK-1: ANKET FORMU

1. **Cinsiyetiniz**
Kadın ( ) Erkek ( )
2. **Yaşınız**
0-18( ) 19-25( ) 26-30( ) 31-35( ) 36-40( ) 40-45( ) 46+( )
3. **Eğitim Durumunuz**
( )Okuma Yazma Bilmiyorum
( )İlkokul Mezunuyum
( )Orta Okul Mezunuyum
( )Lise Mezunuyum
( )Üniversite Mezunuyum
( )Yüksek Lisans Ve/Veya Doktora Derecesi Sahibiyim
4. **İşgücüne Katılım Durumunuz**
( )Çalışan
( )Öğrenci
( )Çalışmıyor
( )Emekli
( )İşveren
5. **Gelir Düzeyiniz**
0-1000( ) 1001-2000( ) 2001-3000( ) 3001-4000( ) 4001-5000( )
5001+( )
6. **Suriye’de Yaşanan İç Savaş Ve Türkiye’ye Yansımaları Siyasi İktidara Bakış Açınızı Etkiliyor Mu?**
( ) Evet, Olumlu Yönde Etkiliyor
( ) Evet, Olumsuz Yönde Etkiliyor
( ) Hayır, Etkilemiyor
( ) Kısmen Etkiliyor
7. **Türkiye’ye Gelen Suriyeli Sığınmacıların Sayısı Hakkındaki Resmi Açıklamaları İnanırdırıcı Buluyor Musunuz?**
( ) Hayır, İnanırdırıcı Değil. Bence Sayı Daha Fazla.
( ) Hayır, İnanırdırıcı Değil. Bence Sayı Daha Az.
( ) Evet, İnanırdırıcı
8. **Sizce, Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin Suriyeli Sığınmacılara Yardımları Yeterli Mi?**
( ) Kamplarda Yeterli Şehir Merkezlerinde Yetersiz
( ) Tamamen Yeterli
( ) Tamamen Yetersiz
9. **Sizce, Suriyeli Sığınmacılar Nerelerde Barınmalıdırlar?**
( ) Kendileri İçin Oluşturulan Kamplarda Kalmalıdırlar
( ) Şehir Dışındaki Belirli Bölgelerde Kalmalıdırlar
( ) Sadece Belirli Şehirlerde Kalmalıdırlar
( ) Şehir Merkezlerine Dağıtılmalıdırlar
( ) Diğer (Belirtiniz)
10. **Komşunuzun Suriyeli Sığınmacı Bir Aile/Kişi Olmasını Nasıl Karşıyorsunuz?**
( ) Asla İstemem
( ) Belirli Bir Süreliğine İsterim,
( ) Normal Karşılarım İsterim
11. **Çevrenizde/Mahallenizde Hiç Suriyeli Sığınmacı Yaşıyor Mu?**
( ) Evet Yaşıyor
( ) Hayır Yaşamıyor

12. Ailenizin Ve Sizin Suriyeli Sığınmacılar İle Olan Diyalogunuz Nasıldır?
( ) İlişki Kurmuyoruz, Ama Sorun Da Yaşamıyoruz
( ) Bu Durumdan Rahatsızız, Sorun Yaşıyoruz
( ) İlişki Kurmaktan Kaçınıyoruz, Sorun Çıkartıyorlar
( ) Memnunuz Bir Sorun Yaşamıyoruz
13. Suriyeli Sığınmacıların İş Yeri Sahibi Olmalarını Nasıl Karşılıyorsunuz?
( ) Olumlu Karşılıyorum ( ) Fikrim Yok
( ) Olumsuz Karşılıyorum
14. Suriyeli Sığınmacıların Düşük Ücretle Çalışmalarını Nasıl Karşılıyorsunuz?
( ) Doğru Bulmuyorum. Düşük Ücretle Çalışmaları Engellenmeli
( ) Normal Karşılıyorum
( ) Diğer(Belirtiniz)
15. Türkçe Bilmeyen 18 Yaş Altı Suriyeli Çocuklara Devlet Eliyle Eğitim Verilmesini Nasıl Karşılıyorsunuz?
( ) Savaş Bitene Kadar Sadece Sığınmacılara Özel Oluşturulacak Kurumlarda Arapça Eğitim Görebilirler
( ) Türkçe Öğretilip M.E.B. Müfredatına Devam Etmeleri Sağlanmalıdır
( ) Arapça Bilen Eğitimciler Görevlendirilmesi Ve Devlet Desteği İle Okuyabilirler
( ) Herhangi Bir Eğitim Verilmemelidir
( ) Diğer(Belirtiniz)
16. Türkçe Bilen 18 Yaş Altı Suriyeli Çocuklara Devlet Eliyle Eğitim Verilmesini Nasıl Karşılıyorsunuz?
( ) Doğru Buluyorum
( ) Fikrim Yok
( ) Doğru Bulmuyorum, Herhangi Bir Şekilde Eğitim Verilmemelidir.
( ) Diğer(Belirtiniz)
17. Siz Ve/Veya Aileniz Suriyeli Sığınmacıların Yoğun Olduğu Bölgelerde Güvenlik Sıkıntısı Yaşıyor Musunuz?
( ) Yaşıyorum/Yaşıyoruz (Lütfen Açıklayınız)
( ) Yaşamıyorum/Yaşamıyoruz
18. Suriyeli Sığınmacıların Sağlık Hizmetlerinden Faydalanması Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?
( ) Sağlık Kurumlarında Değil Onlar İçin Kurulacak Merkezlerde Sağlık Hizmeti Almalıdırlar
( ) Gelir Durumları Belirlenip Sınıflandırılarak Ücretli/Ücretsiz Faydalanmaları Sağlanmalıdır
( ) Ücretsiz Faydalanmalıdırlar
( ) Ücret Karşılığında Faydalanabilirler
( ) Diğer
19. Suriye Krizi Çözöldükten Sonra Sığınmacılar İçin Nasıl Bir Politika İzlenmelidir?
( ) Ölkelerine Geri Gönderilmelidirler
( ) Suriye Sınırında Geçici Bir Güvenlik Hattı Kurularak, Yerleşkeler Oluşturulmalıdır
( ) Sığınmacı Statüsünde İstedikleri Kadar Kalabilirler
( ) Türkçe Bilenler Dışındakiler Ölkelerine Geri Gönderilmelidir
( ) Vatandaşlık Verilmelidir
( ) Diğer

